

Notat til årsbudsjett 2025 og økonomiplan 2025- 2028 fra Etnedal kyrkjelege fellestråd:

Jamf. forskrift om økonomiforvaltningen i sokn i Den norske kirke skal vedlikehold på kirkene ligge inn i driftsbudsjettet til de kirkelige fellestrådene. Tidligere år har Etnedal kyrkjelege fellestråd synliggjort ekstraordinært vedlikehold i økonomiplan, i budsjettet for 2024 ble det endret. Det er kun nye prosjekt som skal ligge i investeringsbudsjettet.

Etnedal kyrkjelege fellestråd har lagt inn kr. 1.525.000,- til vedlikehold i driftsbudsjettet for 2025. Det er kr. 1.460.000,- over det normal vedlikehold som vi har satt til kr 65.000,- Grunnlaget for dette er større vedlikeholdsbehov. I 2023 lå deler av dette vedlikeholdsbehovet i fellestrådet økonomiplan (investering), men har ikke blitt prioritert grunnet manglende finansiering. I 2022 og 2023 ble Etnedal kommune informert om at kirken trenger mer penger til vedlikehold ved begge kirkene. Gjennom samtaler og notat til årsbudsjett, slik at det skal være kjent for kommunens administrasjon og politikere. Samt at det tidligere år er vist i kirkens økonomiplan. Vi ønsker med dette notatet å informere på nytt om vedlikeholdsbehovene til kirkebyggene.

Ved Nord- Etnedal kyrkje er det funnet noe råte i deler av tømmer og kledning, trolig er det bruk av feil maling som er årsaken. Malingen stenger fuktighet inne mellom tømmeret og kledning. Vurdering av tømmerere tilsier at det beste er å bytte kledningen, og reparere tømmeret som har råte. Det er også gamle og ødelagte vinduer på kirken, og det anbefales at disse skiftes. Bruflat kyrkje har også større vedlikeholdsbehov, spesielt gjelder det kirkens tak.

Her er de kjente vedlikeholdsbehovene utover det vanlige per 11. september 2024 ved kirkebyggene:

Nord- Etnedal kyrkje:

Kirken utvendig:

- Råte på enkelte partier av «bånd» rundt muren, råte på enkelte partier av tømmeret under panel, utskifting av hjørnekasser, kledning og vinduer, samt maling av hele kirken – ca. kr. 1.400.000
- Behov for isolering av loftet – ca. kr. 60.000

Anslått vedlikeholdskostnad etter gjennomgang med tømmerere: kr 1.460.000,-

Bruflat kyrkje:

Kirken utvendig:

- Hele kirken må tjærebeises. Taket må legges på nytt, nye beslag, takrenner, isbord, vindskier og gradrenner må på plass - *Et forprosjekt kan i sin helhet dekkes av bevaringsprogram 2 i bevaringsstrategi for kulturhistorisk verdifulle kirkebygg som er utarbeidet av Barne- og familiedepartementet i 2024.*

Kirken innvendig:

- Må til en gjennomgang av vedlikeholdsbehov og utarbeidelse av et forprosjekt i samarbeid med de riktige kompetansemiljøene – *Et forprosjekt kan i sin helhet dekkes av bevaringsprogram 2 i bevaringsstrategi for kulturhistorisk verdifulle kirkebygg som er utarbeidet av Barne- og familiedepartementet i 2024.*
- Nytt fyringsanlegg

Portrommet:

- Deler av kledning må skiftes
- Vindskier må festes bedre
- Taket må vedlikeholdes/ legges på nytt
(Vurdere om det skal med i et forprosjekt)

Anslått vedlikeholdskostnad: Ikke kjent per august 2024. Forprosjekt må igangsettes.

Grunnlaget for dette notatet er at administrasjon og politikerne i Etnedal kommune bør kjenne til vedlikeholdsbehovene på kirkebyggene, samt å få et større grunnlag for å forstå tallene som er lagt inn i årsbudsjettet for 2025.

Etnedal kyrkjelege fellestråd vil sørge for igangsetting av et forprosjekt som nærmere kartlegger behov og kostnader for vedlikehold på Bruflat kyrkje.

Etnedal kyrkjelege fellestråd ber om følgende ved kommunens budsjettbehandling for året 2025:

- En korrigerende av tjenesteytingsavtalen grunnet flytting av kontor, levering av IKT tjenester m.v Tjenesteytingsavtalen har en kostnad på kr. 254.000 per 2024. Etnedal kyrkjelege fellestråd ber om at den reforhandles og fastsettes til kr. 150.000,- i 2025.
- Etnedal kyrkjelege fellestråd fikk økte kostnader som er hensyntatt i 2024 budsjettet, men de er lite synlig grunnet større inntekter i fellestrådet i samme år:
Eksempel på økte kostnader:
 - o *Leie til nye kontor, drift av nye kontor, opplæring / videreutdanning for ansatte og avsetning til disposisjonsfond*
- Grunnlaget for den store økningen i tilskudd som kirkelig fellestråd ber om i 2025 er knyttet til det ekstraordinære **vedlikeholdet av Nord- Etnedal kyrkje som er anslått til 1.460.000,-** Samt en **inntektsnedgang på festeavgifter på kr. 350.000,-** fra 2024.
- **Totalt ber fellestrådet om kr: 4.316.642 i driftstilskudd i 2025. Det er en økning av den totale bevilgningen til fellestrådet (utenom investering) på kr. 1.716.642,-**
(Det vil si at den totale bevilgningen går ned, grunnet en justering av tjenesteytingsavtalen, dersom vi ser bort fra inntektsnedgang og ekstraordinært vedlikehold)
- **I investeringstilskudd** ber Etnedal kyrkjelege fellestråd (økonomiplan for 2025-2028) om **kr. 200.000,-** til nye tiltak ved Nord- Etnedal kyrkje. De øvrige investeringene har kirken finansiering til selv.

Gjennom tidligere års budsjettprosesser har Etnedal kommune trukket tilbake kr. 1.500.000,- fra kirkelig fellestråd sine midler. Dette var penger som sto i dispensasjonsfond og var bygget opp over mange år. I all hovedsak var dette penger som kom fra festeavgifter og Bruflat sokneråd. Dispensasjonsfondet er grunnet trekk i overføringer helt tomt, og fellestrådet har dermed ingen handlingsrom eller likvide midler. Det gjør fellestrådet ekstra sårbart for overføringer hvert år. Det er viktig at Etnedal kommune hensyntar dette i år og fremover, slik at våre ansatte slipper å kjenne på en stor utrygghet ved hver budsjettbehandling.

Informasjon til Etnedal kommune om bevaringsstrategi for kulturhistoriske kirkebygg:

Kirkene er sentrale i norsk kulturarv. Regjeringen har lagt fram en bevaringsstrategi for kirkene, med et eget fond for å ta vare på kirkene for fremtiden.

I Norge har kirkene vært religiøse og administrative sentre. Både kirkebygg og gravplasser gir innsikt i historisk religiøst liv, arkitektur og politisk historie. De brukes fortsatt aktivt til religiøse seremonier og samlinger i lokalsamfunn, som dåp, konfirmasjon, bryllup og begravelser. Kirkene fungerer også som symbolbygg og møteplasser for lokale aktiviteter. Bevaringsstrategien omfatter både fredede og listeførte kirker uavhengig av eierskap. Den inkluderer også tiltak som istandsetting, sikring og konservering av både eksteriør og interiør.

Tre bevaringsprogrammer og fire innsatsområder:

Strategien er delt inn i tre programmer etter kirkenes alder.

Middelalderkirker: Alle kirker fra før reformasjonen.

Kirker fra 1537-1850: Dekker kirker fra etter reformasjonen i 1537 og fram til 1850.

Kirker etter 1850: Omfatter listeførte kirker bygget etter 1850, med vekt på representativitet og autentisitet.

Strategien har fire innsatsområder som gjelder for de tre bevaringsprogrammene

Bevaring: Istandsetting, sikring og konservering.

Kunnskap og kompetanse: Utvikling av kunnskap og kompetanse hos håndverkere, rådgivere og kirkeforvaltere.

Opplevelse og formidling: Tilrettelegging for opplevelser og formidling av kirkens historie til ulike målgrupper.

Engasjement og deltakelse: Mobilisering av lokalsamfunn og frivillige til å delta i bevaringsarbeidet.

Bruflat kyrkje hører til bevaringsprogram 2 som gjelder kirker fra 1537-1850.

I bevaringsprogram 2 og 3 foreslås det at staten skal dekke kostnadene til istandsetting og sikring etter følgende intervaller:

- 15 prosent av kostnadene i intervallet 0–10 mill. kroner
- 30 prosent av kostnadene i intervallet 10–30 mill. kroner
- 50 prosent av kostnadene i intervallet 30–70 mill. kroner
- 80 prosent av kostnadene over 70 mill. kroner

Eksempel: Bevaringsprogram 2-3

Samlet prosjektkostnad		kr 30 000 000	kr 50 000 000	kr 80 000 000	kr 100 000 000	kr 150 000 000
0–10 mill. kroner	15 %	kr 1 500 000	kr 1 500 000	kr 1 500 000	kr 1 500 000	kr 1 500 000
10–30 mill. kroner	30 %	kr 6 000 000	kr 6 000 000	kr 6 000 000	kr 6 000 000	kr 6 000 000
30–70 mill. kroner	50 %		kr 10 000 000	kr 20 000 000	kr 20 000 000	kr 20 000 000
over 70 mill. kroner	80 %			kr 8 000 000	kr 24 000 000	kr 64 000 000
Statens samlede støtte		kr 7 500 000	kr 17 500 000	kr 35 500 000	kr 51 500 000	kr 91 500 000
Statlig andel		25,0 %	35,0 %	44,4 %	51,5 %	61,0 %
Kommunal andel		75,0 %	65,0 %	55,6 %	48,5 %	39,0 %

Stortinget har også satt som premiss for delingen av verdiene i Opplysningsvesenets fond at statens økte innsats overfor kirkebyggene ikke skal avløse kommunenes økonomiske ansvar for kirkebyggene eller komme til erstatning for andre tiltak eller ordninger som finnes på området.

For kommunene som mottar tilskudd fra staten til istandsetting eller sikring av kirkebyggene i kommunen, innebærer dette to ting:

1. Kommunen må stille med en egenandel (medfinansiering) i finansieringen av det enkelte istandsettingsprosjekt.
2. Kommunen skal utarbeide en plan sammen med lokal kirkeeier som både rommer forvaltning, drift og vedlikehold og formidling og bruk av bygget. Formålet er å sikre at bygget vedlikeholdes også etter at istandsettings-, siksings- og konserveringsarbeidet er gjennomført.

Kommuner som mottar tilskudd til istandsetting og sikring med formål å bringe kirkebygget tilbake til normalt vedlikeholds nivå, må derfor gjennom en intensjonsavtale med kirkeeier forplikte seg til tiltak som kan bidra til å opprettholde bygget på dette tilstandsnivået.

Intensjonsavtalen bør minst inneholde:

- En gjensidig forpliktende plan for hvordan kommunen og kirkeeier tenker å følge opp vedlikeholdsarbeidet på kirken, herunder en forvaltnings-, drifts- og vedlikeholdsplan (FDV-plan) som også følges av en plan for finansiering av FDV-arbeidet.
- En plan for risikovurdering og hvordan klimahensyn og utredning av klimatrusler skal følges opp.
- En plan for formidling og tilgjengeliggjøring av den kulturarven bygget representerer.
- En plan for bruk av kirken.
- Programstyret er ansvarlig for at det utarbeides maler og verktøy til hjelp for kommuner og kirkelige fellestråd i arbeidet.

Oppsummering (siste side i bevaringsstrategien)

Hele bevaringsstrategien kan leses her:

<https://www.regjeringen.no/no/dokumenter/bevaringsstrategi-for-kulturhistorisk-verdifulle-kirkebygg/id3026087/>)

Stortingets vedtak om at de kulturhistorisk verdifulle kirkene skal istandsettes og sikres for summer tilsvarende verdien av Opplysningsvesenets fond som staten ble eier av per 1. januar 2023, skal gjennomføres ved at det fastsettes én bevaringsstrategi for de kulturhistorisk verdifulle kirkene med tre underliggende bevaringsprogram.

De tre bevaringsprogrammene inndeles etter alder på kirkene, slik at behovet for å kunne prioritere mellom og iverksette tiltak innenfor disse kategoriene kan baseres på spesifikke behov for håndverks- og konsulenttjenester, samt kunnskap og kapasitet på saksbehandlernivå.

Til hvert av bevaringsprogrammene vil det knyttes fire ulike innsatsområder. Størstedelen av statens midler under programmene skal gå til innsatsområde 1 «Bevaring – istandsetting, sikring og konservering». For øvrig fordeles ressurser til hvert av innsatsområdene ut fra den enkelte tilskuddssøknad og det enkelte programs behov. Særlig de første årene av strategien må det regnes med at det også må legges ned betydelig innsats i innsatsområde 2 «Kunnskap og kompetanse».

Arbeidet med istandsetting av kulturhistorisk verdifulle kirkebygg finansieres gjennom utbytter fra Opplysningsvesenets fond og eventuelle tilleggsbevilgninger over statsbudsjettet.

«Kirkebevaringsfondet» brukes som benevnelse for den samlede økonomiske forpliktelsen som følger av delingen av verdiene i Opplysningsvesenets fond mellom staten og Den norske kirke. Verdiene er tidligere estimert til å være i størrelsesorden 10 mrd. kroner og endelig verdifastsetting vil etter planen bli presentert våren 2024. Det er Barne- og familiedepartementet som fastsetter rammene for de årlige budsjettene og som for øvrig opptrer som programeier.

Sekretariatet for Kirkebevaringsfondet legges til Trondheim og består til sammen av 12 årsverk ved oppstart. Riksantikvaren stiller fagressurser til rådighet for sekretariatet tilsvarende 4 årsverk, KA stiller fagressurser til rådighet tilsvarende 3,5 årsverk og Kirkerådet stiller fagressurser til rådighet tilsvarende 1,5 årsverk. Sekretariatsledelsen består av 3 årsverk, som tilsettes hos Riksantikvaren. Dette gir Riksantikvaren som statlig

forvaltningsorgan det formelle ansvaret for tilskuddsforvaltning, oppfølging og kontroll av de årlige budsjettmidlene i Kirkebevaringsfondet.

Myndigheten til å fatte vedtak om tilskudd, overvåke driften, fastsette årlige og langsiktige planer m.m. legges til et programstyre som består av Riksantikvaren, Hovedorganisasjonen KA og Kirkerådet/Bispemøtet. Preses i Den norske kirke leder programstyret.

Det er kriterium som kulturmiljøverdi og kirkelig verdi, samt tilstandsgrad og konsekvensgrad, som skal ligge til grunn for prioriteringene av hvilke kirkebygg som skal istandsettes først. I tillegg kan det tas hensyn til kapasiteten i markedet, tilgangen på kvalifiserte håndverkere og geografiske forhold.

Kommunene som mottar tilskudd fra staten til istandsetting, sikring eller konservering av kirkebyggene i kommunen må stille med en egenandel (medfinansiering) i finansieringen av det enkelte istandsettingsprosjekt, og forplikte seg til å vedlikeholde bygget også etter at arbeidet er gjennomført. Tilsvarende gjelder for eiere av andre kirkebygg som mottar tilskudd til hovedprosjekt gjennom bevaringsprogrammene.

Statens andel av istandsettingskostnadene på det enkelte kirkebygg innrettes etter ulike prosentsetter og kravet til kommunal medfinansiering/egeninnsats er lavere i middelalderkirkeprogrammet enn i de øvrige to programmene.

De to første årene i strategien (2024 og 2025) vil være oppstartsår, der programmene vil få sin endelige form samtidig som arbeidet med forprosjektering og tildeling av midler til ferdigprosjekterte tiltak igangsettes. I løpet av disse to årene skal programsekretariatet utarbeide forslag til resultatmål og konkrete tiltak innenfor hvert av innsatsområdene. Disse skal fastsettes av programstyret og oversendes departementet til endelig godkjenning innen 1. juli 2025. Resultatmålene og tiltakene vil kunne endres etter som det vinnes erfaringer med bevaringsstrategien.

Tildeling av tilskudd innenfor de fire innsatsområdene av strategien fastsettes i forskrift. Forskriften sendes på alminnelig høring i februar 2024 og det tas derfor forbehold om justeringer i deler av strategien som følge av dette.

Etnedal 4. september 2024

Marie Bjørnødegård

Kirkeverge

Vedlegg: Grunnlag for kostnadsanslag ved Nord- Etnedal kyrkje